

касест, ки моле надорад ва онро касе чамъ мекунад, ки ақле надорад”.

Дар ҳадиси дигаре омадааст: **“Шахсе дунёро дӯст дорад, аз охират зиён мебинад, шахсе охиратро дӯст дорад, аз дунё зиён мебинад. Пас, ихтиёр кунед ончиро, ки боқӣ мемонад бар он чи фонӣ мешавад”.**

Поёни сураи "Аъло". Ва лиллоҳил ҳамд.

88-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда, аз 26 оят иборат аст.

Ин сура дар бораи аҳволи рӯзи қиёмат, хавфу тарси он рӯз, дучор гардидани кофирон ба азобу машаққат ва муъминон ба саодатмандию хурсандии фараҳбахш маълумот медиҳад.

Дар давоми сура эътибори мардум ба аҷоиботи санъати Аллоҳтаъоло дар офариниши уштур, Осмон, Замин ва кӯҳҳо ҷалб гардидаст, ки онҳо далеланд ба ваҳдонияти Аллоҳтаъоло, зеро онҳо аз ҷалолу султони ӯ таъоло хабар медиҳанд.

Дар охири ин сура дар бораи он ки бозгашти ҳамаи мардум барои ҳисобу ҷазо ба сӯи Аллоҳтаъолост, сухан меравад ва ёдрас мешавад, ки вазифаи Расулон расонидани даъват ба бандагон буда, ҳидоят аз Худост.

Ин буд баъзе маълумоти мухтасар дар бораи сураи "Ғошиях".

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْعَشِيَةِ

Ҳал атāка ҳадиш-у-л-ғошиях. 1.

1. Оё турсо сухани (хабари мардумро) фарогиранда (қиёмат) омада аст?

“Ғошиях” - пинҳонкунандаро гӯянд, ки бо ҳайбату даҳшати худ ҳамаро печида фаро мегирад.

Тарзи ба тариқи савол нигориши ибораҳо барои ба шавқ овардани шунаванда аст. Яъне пайбурдану шунидани хатари воҳиманок баъди савол. Яъне эй Муҳаммад, (с) оё хабари ҳавлноки қиёмат ва даҳшати оламгири маҳшар, ки дар он рӯз мардум ба ду гурӯҳ тақсим мешаванд, бар ту ҳикоят шудааст? Оре! Гурӯҳи аввалро ояти зер эзоҳ медиҳад:

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ﴿٢﴾

Вучӯху-й явмаизин хошиъаҳ. 2.

2. Як пора рӯйҳо дар он рӯз хор бошанд,

Дар он рӯз ҳама бо чашм оташи Дӯзахро мебинанд ва аз азобу уқубати дӯзахиён бохабар мешаванд. Изтироб ва тарс аз азоби дарпешистода дар рӯйҳои кофирону фосиқони мутакаббир, ки дар ин дунё ин қадар зебо буданд ва мавриди нигоҳубину ғамхорӣ ва ороиш қарор доштанд, зоҳир мегардад. Рӯйҳои онҳо тағйир ёфта, намуди хору залилиро пайдо мекунад. Он рӯйҳо:...

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾

Ъамилиатун-н нāсибаҳ. 3.

3. чун ранҷбурда, меҳнаткашида,

Рӯйҳои онҳо чунин менамояд, ки гӯё меҳнати бисёр вазнину сангин ва тоқатфарсоеро ба ҷо оварда бошанд, зеро онҳо фаҳмидаанд, ки:...

تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾

Таслā нāран ҳāмияҳ. 4.

4. ки дароянд ба оташи ниҳоят гарм ва сӯзон,

Акнун бо сабаби амалҳои беҳудае, ки онҳо дар дунё карданд, ба оташи ниҳоят сӯзони Ҷаҳаннам партофта шуда, ба азоби абадӣ гирифтор мешаванд. Баъд аз ин онҳо:...

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آٰنِيَةٍ ﴿٥﴾

Тусқо мин ъайнин āнияҳ. 5.

5. нӯшониди шаванд аз чашмаҳои ниҳоят гарм.

Аҳли Дӯзах аз гармии оташи Ҷаҳаннам бисёр ташна мегарданд. Дар ин ҳолат ба онҳо аз чашмаҳои бисёр гарм ва

нофорам об дода мешавад. Ҳангоми нӯшидан аз таъсири ин об даҳон ва дигар узвҳои ҳозимаи онҳо аҳгар шуда, аз ҳам мерезанд. Ба ҳукми Худо боз ба ҳолати сихҳатӣ мегарданд. Азоби онҳо боз такрор мегардад. Азоб болои азоб меояд. Дигар...

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ﴿٦﴾

Лайса лаҳум таъāmун иллā миң зариъ. 6.

6. Нест онҳоро хӯрок, магар аз зариъ, (ғиёҳи хордору захролуд)

Яъне ҳар гоҳ дӯзахиён аз гуруснагӣ фарёд зананд, барояшон "зариъ" дода мешавад. "Зариъ"- дарахте аст хордор, таъмаш талх, бўяш аз ҳама бад ва аз оташ ҳам сӯзандатар аст. Барои онҳо ғайри ин дигар таъоме нест ва он чунон таъомест ...

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾

Лā юсмину ва лā юғнӣ миң чуъ. 7.

7. ки на фарбеҳ кунад хӯрандари ва на дур кунад аз ӯ гуруснагири.

Ба ҳама маълум аст, ки мақсад аз хӯрдани ғизо ё рафъи гуруснагӣ, ё фарбеҳӣ, ё лаззат мебошад. Аз хӯрдани "Зариъ" ҳеҷ яке аз ин мақсадҳо ҳосил намешавад. То ин ҷо ҳоли дӯзахиён баён шуд, баъд аз он аҳволи биҳиштиён баён мешавад.

Яке аз хусусиятҳои забони Қуръон ин аст, ки ду чизи ба ҳам муқобилро ба монанди азобу роҳат, Биҳишту Дӯзах, саодату бадбахтӣ ва ғайраро дар як замон, паи ҳам зикр месозад. Ин ҷо ҳам ин услуб истифода шудааст. Оятҳои зер аҳволи гурӯҳи дувумро эзоҳ медиҳанд.

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾

Вучӯҳу-й явмаизин-н нāъимаҳ. 8.

8. Як пора рӯйҳое дар он рӯз тару тоза бошанд,

Гурӯҳи дигареро мебинӣ, ки бо дидани неъматҳои биҳиштӣ чеҳраҳои онҳо чунон шодмону хандон аст, ки гӯё ба онҳо "Ғошияҳ" таъсире накардааст. Ва онҳо:...

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

Ли саъйихā рoзйях. 9.

9. ба кӯшиши худ розиянд,

Яъне он чехраҳо хушҳоли шодмон мешаванд, ки саъю кӯшише, ки дар дунё барои ободии охират намуда буданд, беҳуда нарафта ва амалҳои некашон натиҷаи хубе додааст. Онҳо аз ҳоли худ беҳад розиянд. Чунки онҳо...

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾

Фӣ Ҷаннатин ъāлияҳ. 10.

10. дар Биҳишти баландмартабаанд.

Дар боғу бўстонҳо ва маконҳои баланду олӣ дар амонанд. Он Биҳишт чунин ҷоест, ки:...

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ﴿١١﴾

Лā тасмаъу фӣҳā лāғияҳ. 11.

11. Дар он ҷо сухани беҳуда намешунавӣ.

Яъне дар он Биҳишти боломартаба ба ғайри зикри Аллоҳ ва зикри неъматҳои Аллоҳ ва амсоли онҳо дигар ягон сухани бемаънӣ ва беҳуда намешунаванд. Ҷаннат ҷойи фараҳбахшу беозор аст ва боз:...

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾

Фӣҳā ъайнун қāрияҳ. 12.

12. Дар он ҷо чашмаи оби равон бошад.

Дар он ҷо чашмаҳои хело аҷибу хушкнашаванда, ки ҳусни Ҷаннатро зиёдакунанда аст, вучуд дорад ва илова бар ин ҷаннатиён:...

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

Фӣҳā сурурум-м марфӯъаҳ. 13.

13. Дар он ҷо тахтҳои баланд бошад -

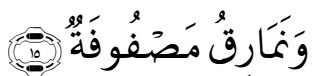
Барои нишастани шахсони саодатманд дар Ҷаннат тахтҳои бо зару зевари зебо ороишшуда бошад ва ҳурони биҳиштӣ ба онҳо бо таваҷҷуҳи зиёд меҳрубонӣ ва илтифот зоҳир кунанд:...

وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

Ва аквāбу-м мавзӯъаҳ. 14.

14. ва қадаҳҳои мавзун ниҳодашуда -

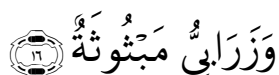
Дар Ҷаннат барои ҷаннатӣ зарфҳои бедастаи пур аз шаробҳои рангоранги дар сифат якхелаю мавзун ниҳода шудаанд. Ҳар вақте ки ба нӯшидан ҳоҷат шавад, ҳеҷ таъхире рӯй надихад ва аз ҳар намуд шаробе, ки дилашон хоҳиш кунад, фавран ҳозир шавад, барои нӯшидани онҳо на зиёд бошад, на кам ва инчунин.

Ва намарику масфуфаҳ. 15.

15. ва болиштҳо ба тартиб баробари якдигар гузошта (шуда)-

Барои ҷаннатӣ болиштҳои латиф тайёр карда шуда аст. Онҳо дар тахтҳо бо тартиб ниҳода шуда ва инчунин...

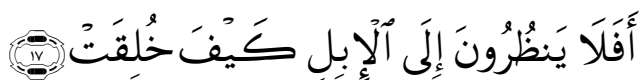
Ва заробийю мабъӯсаҳ. 16.

16. ва гилемҳои (гаронбаҳо) густурдашуда бошанд.

Ҳамчунин ҷойи нишасту гардиши онҳо бо гилемҳои Ҷаннатӣ пӯшонида шудааст.

Барои осон шудани фаҳмиши бандагон неъматҳои Биҳишт бо неъматҳои ин дунё дар муқоиса номбар шудаанд. Вагарна онҳо аз ҳамдигар фарқи калон доранд. Танҳо як бартарияти неъматҳои Ҷаннат инаст, ки тамомнашавандаву абадиянд. Валлоҳу аълам.

Дар ин ҷо сифати биҳиштиён анҷом ёфт ва боз мунозира бо ғафлатзадагон оғоз шуд. Инак ҳушдори навбатӣ:

А-фалā янъуруна ила-л-ибилӣ кайфа ҳулиқат. 17.

17. Оё ба уштур наменигаранд, ки чӣ гуна офарида шудааст?

Дар замоне, ки Қуръон ба ҳазрати Муҳаммад (с) нозил шуд, мардуми араб ба уштур бисёр сару кор доштанд ва ба он таваҷҷуҳу ғамхории махсус зоҳир мекарданд. Аз ин ҷост, ки Парвардигор маҳз уштурро мавриди эътибори онҳо қарор додааст. Дар ҳақиқат, уштур аз рӯйи ҷусса, сохти узвҳои бадан, таркиби ғизо ва тобоварӣ, ҳайвонест маҳз барои саҳрову биёбон ва ба ниёзи мардуми бодиянишин ҷавобгӯ. Ҳайвонест ба ҳавои гарми мулки араб мутобиқ буда, дар биёбонҳо чандин шабонарӯз бе истифодаи об ва ғизо роҳ меравад.

Дар он биёбонҳои сӯзон ба хӯрдани хор қаноат меварзад. Шояд аз ин ҷиҳат Аллоҳтаъоло ба мушрикон муроҷиат мекунад, ки чаро бо дидаи таҳқиқ ба ин ҳайвон наменигаранд, ки вай бо ҷи ҳикматҳо ва ҷи гуна халқ карда шудааст. Оё касе ҷуз Худованд ба ҷунин амал қодир ҳаст? Бе шак ҳеҷ кас нест! Ҳушдори дувум:...

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

Ва ила-с-самъи кайфа руфиъат. 18.

18. Ва ба сӯйи Осмон, ки ҷи гуна барафрохта шудааст?

Оё ба ин Осмони бузург, ки бидуни сутун бо ин қадар мавҷудоташ болои фазои сари мо бардошта шудааст, наменигаранд? Ҳушдори саввум:...

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

Ва ила-л-ҷибали кайфа нусибат. 19.

19. Ва ба сӯйи кӯҳҳо, ки ҷи гуна устувору маҳкам дар Замин барафрошта шудаанд?

Оё ин қадар кӯҳҳои боҳайбати пур аз кону боигариҳо ва дигар канданиҳои ғоиданок ва Заминро аз изтироб нигоҳдоранда нишонае аз қудратҳои Парвардигор нест? Албатта, ҳаст! Чаро аз ин хулоса намегиранд? Ҳушдори чаҳорум:...

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

Ва ила-л-аръи кайфа сutiҳат. 20.

20. Ва ба сӯйи Замин, ки ҷи гуна густурда шудааст?

Оё ба Замин, ки ҳикматҳо дар он ошкор ва ниҳон аст ва ӯ ҷи гуна густурда (пахн карда) шудааст, бо назари ибрат нигоҳ намекунад? Дар оятҳои 17-20 Аллоҳтаъоло ба чаҳор махлуқи офаридаи Худ, ки яке аз дигаре аҷибтару мураккабтар аст, ишора мекунад. Дар ҳақиқат, онҳо мисли дигар махлуқҳо муъҷизаҳои Парвардигоранд аз қудрат, тавоноӣ ва санъати ӯ гувоҳи медиҳанд. Пас, чаро мушрикон ва кофирон аз онҳо ибрат намегиранд дар бораи моҳияти офариниши онҳо тафаккур намекунад? Чаро ба Қуръон, ки сухани Аллоҳ аст, гӯш намекунад?

Ин чаҳор ҳушдор мисли чаҳор зарбаест ба душманон (мушрикон). Одатан ҳар душман аз тарафи муқобил дар як макон чаҳор зарба хӯрад, ба шикаст рӯ ба рӯ меояд ва таслим мешавад.

Аммо мушрикони он қадар кӯрдиланд, ки суханони Худо, далелҳои қатъӣ ва барои ақли солим раднашавандаро ҳам шунаванд, ҳам ба онҳо таъсире надорад. Баъди ин зарбаҳои беамону бечавоб Аллоҳтаоло дар ояти зер ба Ҳабиби худ (с) фармудааст, ки:...

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

Фа заққир иннамъ анта музаққир. 21.

21. Пас, панд деҳ, чуз ин нест, ки ту панддиҳандаӣ.

Эй Муҳаммад (с), чун ин мардум дар бораи ҳастии Маъбуди барҳақ бо овардани ин қадар далелҳои равшан фикр намеkunанд ва имон намеоваранд, ту озурда нашав. Ту дар фикри онҳо мабош, балки маҳз ба панд ва насиҳат кифоят кун, зеро ки ту барои панд додан фиристода шудай. Агар онҳо имон наоранд, ин бар зарари ту нест, зеро...

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٍ ﴿٢٢﴾

Ласта ъалайҳим би мусайтир. 22.

22. Нестӣ ту бар онҳо мусаллат (ғумошташуда)!

Агар инҳо нафаҳманду имон наоранд, ту бар онҳо мусаллат нестӣ, ки ба ҷабру қаҳр ва душворӣ дилҳои онҳоро бигардонӣ. Ин амр танҳо кори Муқаллибул қулуб (яке аз номҳои Худо) аст, вазифаи ту бошад панд додан аст.

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

Илла маъ тавалла ва кафар. 23.

23. Магар касе рӯй гардонад ва кофир шавад.

Магар касе, ки оятҳои Ӯ таъолоро инкор намуд, муҳаббати молу мансаби дунё дили ӯро кӯр кард, аз тоъати Худо рӯ гардонида, аз Исломи баромаду кофир шуд. Бо ибораҳои соддатар: агар мусулмоне, ки аз Исломи рӯй бигардонад ва кофир шавад аз дунё бе имон равад:...

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

Фа юъаззибу-хуллоҳу-л ъазъба-л-акбар. 24.

24. пас, Аллоҳ ӯро ба азоби бузургтар азоб мекунад.

Пас, ӯ аз азоби бузург ва муҷозоти шадиди охират абадан халос шуда наметавонад. Зеро...

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ

Инна илайнā ийāбахум. 25.

25. Ҳаройина, бозгашти онҳо ба сӯи Мост.

Худованд фармудааст, ки албатта, хоҳу-нохоҳ ба ҳузури мо дубора меоянд. Чун муҳлати зиндагии ин дунё ба поён расад (яъне бимиранд), дигар ихтиёри ҷузъӣ аз дасти онҳо меравад ва онҳоро барои ҳисобот додани корҳои дар дунё кардашон ба ҳузури "Молики явмид дин" (яке аз номҳои Худо) ҳозир мекунад.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ

Ќумма инна ъалайнā ҳисāбахум. 26.

26. Баъд аз он, ҳаройина, ҳисоби онҳо бар Мост.

Вазифаи Расули Худо (с.) даъвату панду мавъиза ба мардум аст. Ҳисобӣ кардан ба онҳо ва азоб доданашон хоси Худованд аст. Зеро, билохира, бозгашти ҳама ба сӯи Ўст.

Аз Нуъмон ибни Башир ривоят аст, ки Расулаллоҳ (с) дар намози ҷумъа сураҳои "Ҷумъа" ва "Ғошиях" ва дар намозҳои ид сураҳои "Аъло" ва "Ғошиях"-ро мехонданд.

Носиҳе гуфтааст:

**Бархон афалоянзур, то қудрати Мо бинӣ,
Як раҳ ба шутур бингар то сунъи Худо бинӣ.
Дар хорхурӣ қонеъ, дар боркашӣ розӣ,
Ин васф агар ҷӯи дар аҳли сафо бинӣ.**

Поёни сураи "Ғошиях". Ва лиллоҳил ҳамд.